

ČESKÁ KANADA

(Přes Landštejn do Slavonic)

sobota **11. května 2024**

Odjezd: v 6:30 hod. z parkoviště na nábřeží u zimního stadionu

Trasa autobusu: Pardubice – Chrudim – Slatiňany – Nasavrky – Trhová Kamenice – Ždírec n/D – Česká Bělá - Havlíčkův Brod - Štoky – Jihlava – Kostelec u Jihlavy – Dolní Cerekev - Batelov – Strmilov – Kunžak – Kaproun (vystoupí I. skupina) – Klenová – Blato – Landštejn (vystoupí skupiny II. a III., autobus čeká příchodu skupiny III.) – Staré Město p/L – Slavonice (vystoupí skupina III., autobus čeká příchodu všech turistů) – Dačice – Telč – Stonařov – Rančářov – Jihlava – Štoky – Havlíčkův Brod – Česká Bělá – Ždírec n/D – Trhová Kamenice – Nasavrky – Slatiňany – Chrudim – Pardubice (celkem cca 320 km)

Odjezd zpět: v 17:30 hod. ze Slavonic

Předpokládaný příjezd do Pardubic: po 20. hodině

Trasy jednotlivých pěších skupin:

I. skupina vystoupí na točně autobusů v Kaprounu, místní části Kunžaku, jež je významná mimo jiné tím, že zde byl Jára Cimrman „detrainizován“ (pro neangličtináře bych toto poměrně nezvyklé slovo vysvětlil tak, že „zde byl kopnutím do zadní oblé části těla zbaven spojitosti s vlakovou soupravou“). Odtud vykročí jižním směrem po Č. Zhruba 1 km půjde po silnici a poté společně s Č odbočí v ohybu silnice doleva, přičemž zachová směr. V tom bude pokračovat lesním terénem převážně po zpevněných cestách stále po Č až pod hrad Landštejn (8 km). Zde se občerství a prohlédne si hrad. Poté sejde nadále po Č převážně po silnici nebo podél ní do Starého Města pod Landštejnem (další možnost občerstvení, +3 km). Potom už pokračuje nadále po Č stále převážně lesem kolem zaniklé osady Pfaffenschlag (možno odbočit, celkem tam i zpět necelý 1 km), Dědkova rybníku a pevnostního areálu Slavonice až do centra stejnojmenného městečka, které si prohlédne a občerství se. Zde náš výlet končí (+9 km, **celkem 20 km**).

II. skupina vystoupí na parkovišti u hradu Landštejn. Po prohlídce hradu a občerstvení půjde stejnou trasou jako skupina I. až do Slavonic. S odbočkou na Pfaffenschlag **celkem 13 km**.

III. skupina vystoupí na parkovišti u hradu Landštejn. Po prohlídce hradu a občerstvení se vrátí k autobusu a ve smluvený čas přejede do Slavonic, kde bude následovat volný program (**celkem 0 a více km**).

Převýšení: Trasy jsou lehce až středně náročné, jejich obtížnost klesá s délkou, terén je vrchovinný, trasy místy kamenité, ale schůdné. Vhodné jsou trekové hole.

V případě nepříznivého počasí bude program přiměřeně upraven.

Vstupné: Hrad Landštejn – základní 140 Kč, snížené 110 Kč, děti 40 Kč

Možnosti občerstvení: Landštejn, Staré Město p/L, Slavonice, jinde z vlastních zásob

Mapa: zelená edice (1:50 000) KČT č. 78 Česká Kanada a Slavonicko (nejnovější je 8. vydání z roku 2019)

Cena: dospělí členové 250 Kč; děti členové zdarma
dospělí nečlenové 350 Kč; děti nečlenové 50 Kč

Přihlášky: přijímá Dagmar Ehrenbergerová, e-mail: egova@seznam.cz, mobil 739 569 070. Při odhlášení od 14. dne před termínem akce a při nedostavení se k autobusu zaplatí každý stanovenou cenu v plné výši.

Trasy připravil, výlet vede a příjemné zážitky přeje všem: David Šebesta (776 823 797 Vodafon)

Turisticko-vlastivědný text.

Kaproun – sz. od osady u zastávky úzkorozchodné železnice tabule s textem o zdejší události „českého velikána“ a památník Járy Cimrmana (mohyla z donesených kamenů). Národní přírodní památka Kaproun (2,92 ha, vyhlášena v roce 1988) – přechodové luční rašeliniště s výskytem kriticky ohroženého prstnatce Traunsteinerova.

Dračice (Reissbach) – říčka často s charakterem podhorského toku (na Třeboňsku zcela výjimečný přírodní jev) pramení u Kaprounu v Novobystřické vrchovině. Teče převážně jižním směrem do Rakouska, vrací se však poblíž Rapšachu na české území a u Suchdola n/L vtéká do Lužnice. Délka toku 46 km, z toho polovina v Rakousku.

Landštejn – památkově chráněná zřícenina hradu (jedna z nejrozsáhlejších a nejlépe dochovaných v ČR) postaveného v románském slohu patrně bavorskými pány z Hirschbergu na počátku 13. století v místech, kde se setkávaly hranice Čech, Moravy a Rakouska. Kolem poloviny 13. století se na Landštejně usídlili Vítkovci (páni z Landštejna), od roku 1381 Krajířové z Krajku, od konce 16. století docházelo ke střídání majitelů. V roce 1618 byl hrad dobyt. Poslední vlastníci (hrabata ze Sternbachu) udržovali již jen zříceninu hradu, protože v roce 1771 celý areál hradu po úderu blesku zcela vyhořel. Hradní areál s dvouvěžovou dispozicí (ojedinělý obranný komplex u nás) je lemován 2 pásy goticko-renesančního opevnění s půlkruhovými baštami. Nejstaršími částmi hradu jsou 2 čtvercové věže (z vyhlídkové věže vysoké 36 m je daleký výhled na Českou Kanadu, částečně i do Rakouska), palác mezi nimi a mohutná hradba, která vymezila pětiboký areál románského hradu. Stavební vývoj hradu se uzavřel v roce 1579, kdy zadlužení Krajířové hrad prodali. Celkově lze v hradním areálu sledovat vývoj obranného hradního systému od románského období až po renesanci.

Vodní nádrž Landštejn – vodárenská nádrž vybudovaná v letech 1971-73 na potoce Pstruhovec. Sypaná kamenitá hráz je v koruně dlouhá 376 m a vysoká 23,5 m, zatopená plocha činí 40 ha. Zdroj pitné vody pro Dačice, Slavonice, Novou Bystřici a okolí. Zákaz koupání i vstupu do ochranného hygienického pásma!

Staré Město pod Landštejnem – obec. Původně trhová ves doložená ve 14. století, povýšená koncem 15. století na městečko. V obci bývalý hřbitovní areál – původně raně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie přestavěný a rozšířený pozdně goticky v letech 1495–1514 (bazilikální trojlodí), třípatrová zvonice z lomového kamene z 1. poloviny 16. století. Východně od kostela stojí síňová kaple sv. Jana Nepomuckého z 2. poloviny 18. století. Severně od obce se nachází židovský hřbitov založený před rokem 1610 (dochovány náhrobky z 18. – 20. století). Na sv. okraji obce při silnici stojí barokní kamenná sloupková boží muka datovaná rokem 1685. Jižně od obce při silnici u hřbitova stojí dvoupatrová klasicistní sýpka z 1. poloviny 19. století. Objekty jsou památkově chráněny.

Pfaffenschlag – zaniklá středověká osada. Na lesní mýtině byly archeologickým průzkumem v 50. a 60. letech 20. století odhaleny pozůstatky obytných stavení zaniklé osady, které ve 2 řadách vymezují náves se Slavonickým potokem uprostřed. Půdorysy dvorců jsou ponechány odkryté. Lokalita byla osídlena již v 11. století. Po jejím zániku kolem poloviny 12. století byla na jejím místě založena koncem 13. století nová osada (kolonizační počín slavonického faráře), zrušená za husitských válek v roce 1423 a již neobnovená. Nálezy jsou umístěny ve slavonickém muzeu. Rybník pochází z doby po zániku osady (1483). Pravidelně uspořádanou osadu tvořily redukované „francké“ dvorce. Všechny obytné dvojdomy byly zděné, roubené byly jen některé vedlejší vnitřní příčky mezi komorami, téměř všechny byly špýcharového typu.

Dědek u Slavonic – přírodní památka (2,75 ha, vyhlášena v roce 1995) – středně úživný rybník s vysokou druhovou diverzitou fytoplanktonu, zooplanktonu a dalších vodních organismů včetně zvláště chráněných druhů vyšších rostlin v pobřežním pásmu. Rybník je součástí evropsky významné lokality Slavonické rybníky (10 ha), vyhlášené k ochraně vážky jasnoskrvné.

Slavonice – město s 2390 obyvateli, od roku 1961 městská památková rezervace s množstvím památkově chráněných objektů. Osídlení Slovany se předpokládá ve 2. polovině 12. století. Tehdy vznikla nedaleko důležité křižovatky obchodních cest osada s kostelem, v těsném sousedství byla ve 2. polovině 13. století vystavěna trhová ves. První zmínka o vsi s farním kostelem pochází již z roku 1260. Během 13. století byly Slavonice a okolí kolonizovány Němci. Od poloviny 14. století jsou uváděny jako město. V roce 1360 je doložena první zmínka o opevnění. Město bylo v držení pánů z Hradce, Slavatů, pánů z Lichtenštejna-Castelcornu a Podstatzky-Lichtenštejnů. Ve 2. polovině 15. a zejména v 16. století město bohatlo díky soukenictví, které bylo proslulé v širokém okolí. Z roku 1549 pochází zmínka o stříbrných dolech v okolí v trati zv. Silberwald. V roce 1537 postihl město velký požár, který pohltil téměř celé náměstí. Na gotických základech byly vystavěny proslulé renesanční domy na dolním a horním náměstí. Pravidelné vozové spojení Vídně s Prahou od roku 1560, po zřízení stálé poštovní stanice nastal hospodářský a společenský rozvoj. Po nástupu Habsburků byla zvolena poštovní cesta z Vídně do Prahy přes Hollabrunn, Drosendorf, Slavonice, Kunžak a Tábor. Reskriptem Marie Terezie z roku 1750 však byla přeložena přes Znojmo, Jihlavu a Čáslav. V důsledku toho (stagnace rozvoje města) byla dochována unikátní městská zástavba.

Fortifikační soustava byla zásadně rekonstruována v 16. století. V poslední fázi vývoje měl městský pevnostní systém dvojí zeď s několika baštami (dochovány ve fragmentech). Z parkánové zdi jsou dochovány značné úseky na východní a po severní straně historického jádra. Ze 3 věžových bran jsou dochovány 2, třetí brána Rakouská (též Bejdovská, Poštovní) na jižní straně města byla zbořena v polovině 19. století. Původně gotická dvoupatrová Jemnická brána (též Horní, Znojemská) byla významně přestavěna v polovině 16. století, průčelí jsou zdobena sgrafitovým kvádrováním. Původně gotická vysoká Dačická (též Dolní, Bolíkovská) se stupňovitými štíty, sedlovou střechou a barokní věžičkou byla zásadně přestavěna v roce 1551 (částečné úpravy proběhly i později), průčelí pokrývají psaníčková sgrafita, u brány dochována část původního barbakánu. V této bráně se nachází výstava historických fotografií Slavonic.

Hlavní dominantou města je mohutná (výška 56,5 m) goticko-renesanční městská věž s vyhlídkovým ochozem ve výšce 33 m a helmicí, vystavěná v letech 1503-49 při kostele Nanebevzetí Panny Marie – původně gotický kostel byl postaven v polovině 14. století, trojlodí pochází z poslední třetiny 14. století, původně sklenuty pouze boční lodi, střední loď (prozatímně krytá dřevěným stropem) byla sklenuta až v 15. století (v lodi se nacházejí gotické nástěnné malby z poloviny 14. století). V jádře pozdně gotický bývalý špitální kostel sv. Jana Křtitele z poloviny 15. století vyhořel v roce 1845, obnoven byl v roce 1848. Sz. od města na návrší stojí pozdně gotický poutní kostel sv. Ducha (Božího těla) z let 1460-92, poutě se konají po svátku Těla a krve Páně (pohyblivý svátek). Barokní hřbitovní kaple sv. Kříže z roku 1702 s pozoruhodným renesančním portálem z roku 1586 (figurální reliéfy) dochovaným z původní stavby. V 1. patře bývalé luteránské modlitebny z roku 1568 na Horním náměstí (č.p. 517) se nacházejí nástěnné výjevy z Apokalypsy vypovídající o silném protikatolickém postoji a expozice historického hospodářského nářadí.

Zdejší renesanční městské domy patří k nejvzácnějším svého druhu v ČR. Průčelí domů jsou členěna sgrafitovou, v mnoha případech figurální nebo malovanou výzdobou, pozoruhodné jsou též četné interiéry s rozsáhlými mázhausy a ukázkami různých druhů sklípkových kleneb z 16. století (např. č.p. 536-538, 479, 517, 522, 453-454, 459 a 480). Cennou technickou památkou je též rozsáhlý komplex sklepních prostorů a podzemních chodeb (odvodňovací systém) z 13. – 17. století. Na náměstí Míru v domě č.p. 476 je umístěno Infocentrum a Městské muzeum s archeologickými nálezy a modely zaniklé středověké osady Pfaffenschlag. Přes Pfaffenschlag vede téměř výhradně po červeně značené turistické trase NS Slavonice – Landštejn (délka 13 km).

Sz. od města při červeně značené turistické trase se nachází muzejní Areál čs. opevnění 1935-38, 6 „řopíků“ vzor 37 je doplněno průseky a překážkami, areálem vede naučná stezka. Součástí Areálu čs. opevnění 1935-38 je též v přízemí barokní sýpka Muzeum 20. století. Sz. od města při silnici u hájovny se nachází soukromá volně přístupná výstava samorostů.